

tema

Samfunds-
odontologi 2015
Del 1

Introduktion til temaet: Samfundsodontologi 2015

Samfundsodontologi er et forholdsvis ungt fagområde. Ved de fleste tandlægeskoler beskæftiger de studerende sig gennem det meste af tandlægestudiet med individuel diagnostik og behandling. Samfundsodontologien søger at bibringe de studerende viden, holdninger og færdigheder i relation til det faglige ansvar, som tandlæger som profession har overfor befolkningen som helhed, særligt udsatte befolkningsgrupper og samfundet. Både nationalt og internationalt er der store variationer med hensyn til indholdet af tandlægeskolernes undervisning i samfundsodontologi, som i den engelsksprogede verden bliver betegnet som "Community dentistry" eller "Public dental health".

Oftest omfatter faget både et epidemiologisk og et sociologisk aspekt af tandplejen, herunder årsagerne til de store variationer i tandsundhed og tandplejebehov, som findes i forskellige dele af befolkningerne. I det nuværende curriculum på Tandlægeskolen i København er målet bl.a., at de studerende skal forstå orale sundheds- og sygdomsmønstre i befolkningen samt forstå tandplejens mål, struktur og funktion i relation til forskellige befolkningsgruppers behov for tandpleje, herunder planlægning og evaluering af tandplejeprogrammer. Hovedvægten af undervisningen er lagt på epidemiologiske principper og metoder, sundhedssociologi, forebyggelse og sundhedsfremme, tandplejens organisation, herunder sundhedsøkonomi samt administrativ odontologi (lovgivning). Undervisningens omfang er dog begrænset i forhold til det samlede samfundsodontologiske forskningsfelt.

Undersøgelser af befolkningens tandsundhed blev først genstand for mere detaljerede analyser i 1960'erne og 1970'erne ved hjælp af den teknologiske udvikling, der gjorde databehandling af større mængder data praktisk mulig, omend det startede med besværlig brug af de såkaldte hulkort. Da lov om børnetandpleje blev vedtaget i 1971, var der meget fremsynede folk, der sørgede for, at der i forbindelse med lovens krav til kommunerne blev indført et informationssystem (SCOR) med de uanede muligheder, det giver for måling af tandsundheden

og de eventuelt opnåede resultater af tandplejens indsats. Der findes ikke noget svarende til SCOR for voksenbefolkningen, dog registreres tandsundheden på udvalgte årgange af tandlægerne patienter ved hjælp af enkelte tandsygdomsindikatorer. Mere repræsentative undersøgelser af hele befolkningens tandsundhed har med mellemrum været gennemført af samfundsodontologiske forskere, både gennem interviews og spørgeskemaer samt ved hjælp af kliniske undersøgelser af borgerne. Ligeledes har undersøgelser af særligt udsatte befolkningsgrupper været gennemført med henblik på at dokumentere særlige behandlingsbehov og/eller evaluere tandplejesystemet, som det fungerer i form af forskellige tandplejeprogrammer. Dette har givet mulighed for at understøtte lovgivningen på tandplejeområdet. Det samfundsodontologiske perspektiv på tandplejen er nok mest anerkendt i de skandinaviske lande samt i Nordeuropa, selvom enkelte forskere i øvrige lande også har gjort sig bemærket på området. Danske forskere har gennem årtierne bidraget med mange rapporter både nationalt og internationalt om en række samfundsodontologiske emner. En af de store samfundsodontologiske udfordringer i fremtiden vil være at afdække, om det nuværende tandplejesystem passer til den demografiske udvikling, som er sket og vil ske i de kommende år, og hvilke eventuelle ændringer der bør foretages. I dette og i det kommende nummer af Tandlægebladet har vi inviteret en række skandinaviske eksperter med erfaring inden for det samfundsodontologiske felt til at sætte fokus på væsentlige områder inden for samfundsodontologien.

Professor emeritus Dorthe Holst, Universitetet i Oslo, takkes for den inspiration, som hun har givet os ved tilrettelæggelsen af dette tema.

Lisa Bøge Christensen

Lektor, ph.d., temaets faglige koordinator

Nils-Erik Fiehn

Ansvarshavende og faglig-videnskabelig redaktør